

**Komentář k vybraným ustanovením zákona č. 553/1991 Sb.,
o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů**
(dále jen „zákon o obecní policii“)

ZÁKON O OBECNÍ POLICII

Spolupráce obecní policie a Policie ČR - § 1 odst. 3 a 5

Spolupráci obcí, státních orgánů a orgánů kraje upravuje např. § 13 zákona o obcích. Spolupráce obce a Policie ČR v oblasti zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku je rovněž upravena v § 16 zákona o Policii ČR (koordinační dohody), které jsou kvalitativně novým nástrojem spolupráce územních útvarů Policie ČR určených policejním prezidentem (tj. zejména místně příslušných základních útvarů) a obcí, potažmo jejich orgánů. Koordinační dohoda umožňuje zmíněným subjektům stanovit podíl na zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku na území obce, spolu s potřebnými nástroji a prostředky včetně možnosti jejich společného sdílení.

Koordinační dohody jsou uzavírány bez ohledu na skutečnost, zda obec má či nemá zřízenou obecní policii. Cílem těchto dohod není založení, změna nebo rušení práv či povinností v oblasti veřejného práva ale koordinace plnění úkolů Policie ČR v oblasti veřejného pořádku s plněním působnosti obcí v oblasti místních záležitostí veřejného pořádku. Dohoda nijak nezabývá Policii ČR odpovědnosti, kterou má ze zákona.

Z hlediska právní jistoty všech zúčastněných stran i zákon o obecní policii stanoví základní právní rámec spolupráce obecní policie a Policie ČR tak, aby na obou stranách nedocházelo k vyžadování „nadstandardní“ součinnosti a spolupráce, případně ke vzniku pozitivních a negativních kompetenčních sporů (k tomu i komentář k § 2).

Obecní policie zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce. Z hlediska místní působnosti může tedy strážník plnit své úkoly pouze na území obce, která zřídila obecní policii. Z této zásady existuje tři výjimky - § 3a, § 3b a 3c, § 17b zákona o obecní policii.

Zaměstnanci obce zařazení do obecní policie - § 1a

Legislativní zkratka „strážník“ použitá v zákoně o obecní policii, před nabytím účinnosti jeho poslední novely, neumožňovala ve vztahu k zaměstnancům obce zařazeným k obecní policii jednoznačné rozlišení „strážníků bez platného osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů“ (dále jen „osvědčení“) a „strážníků s platným osvědčením“. Přitom oprávnění k výkonu povinností a oprávnění podle zákona o obecní policii

a jiných právních předpisů je svěřeno pouze strážníkovi, který má platné osvědčení.

Od 1. ledna 2009 tedy pouze strážník je oprávněn nosit v pracovní době na veřejnosti stejnokroj strážníka a pouze na strážníka se mohou občané obracet se žádostí o pomoc.

Osoba, která je v pracovním poměru k obci, splňuje všechny ostatní předpoklady jako strážník, prochází školením a výcvikem a dosud nesložila výše uvedenou zkoušku a nemá osvědčení, se označuje jako čekatel.

Do doby ukončení školení a výcviku je čekatel zařazen, ve smyslu nařízení vlády 137/2009 Sb., kterým se stanoví katalog prací ve veřejných službách a správě (dále jen „katalog prací“), do 5. platové třídy („1. Provádění úkonů při ochraně veřejného pořádku, osob, majetku a zařízení v obci podle přesně stanovených postupů do doby ukončení školení a odborného výcviku“).

Dále zákon o obecní policii odráží skutečnost, že v rámci obecní policie, zejména ve větších městech, jsou do obecní policie zařazeni i další zaměstnanci, kteří nejsou strážníky a zajišťují technicko hospodářské, obslužné a doplňkové činnosti tohoto orgánu obce, které nevyžadují realizaci povinností a oprávnění strážníka (např. technická obsluha kamerového systému, osoby provozující fyzické přiložení a odstranění technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla apod.). Tito zaměstnanci logicky nemusí splňovat všechny podmínky pro vznik a trvání pracovního poměru, jako je tomu u uchazeče o zaměstnání strážníka resp. čekatele a strážníka.

Úkoly obecní policie - § 2

S ohledem na zásady právního řádu České republiky, právní jistoty fyzických a právnických osob jsou úkoly obecní policie stanoveny taxativně.

Tím se zamezí tomu, aby obecní policie, resp. strážník při výkonu svých povinností a oprávnění podle zákona o obecní policii nebo podle jiných zákonů překročil svoji kompetenci.

Řízení obecní policie - § 3 a § 4 odst. 2

Zastupitelstvo obce, resp. rada obce mohou některé úkoly při řízení obecní policie přenést na určeného strážníka. Přitom se nemusí jednat pouze o řízení činnosti obecní policie v „terénu“ při provádění zákroků, úkonů nebo jiných opatření podle zákona, ale i o zastupování obce v pracovněprávních vztazích čekatelů, strážníků a jiných zaměstnanců obce zařazených do obecní policie.

Veřejnoprávní smlouvy v oblasti obecní policie - § 3a, § 3b a § 3c obecně

Veřejnoprávní smlouvy uzavírané podle zákona o obecní policii jsou specifickými veřejnoprávními smlouvami, které se svým obsahem určitým způsobem liší od projevů vůle obcí ve smyslu zákona o obcích resp. správního řádu.

K § 3a odst. 2

S ohledem na ustanovení správního řádu (viz níže), krajský úřad vydává ve správním řízení souhlas k uzavření nebo změně předmětné smlouvy (z důvodu zamezení vzniku eventuálního protiprávního stavu).

K § 3b a § 3c

Starostové (primátoři) obcí, městysů a měst disponují oprávněním uzavřít, v případě vyhlášení vyjmenovaných krizových stavů, veřejnoprávní smlouvu o jednostranném nebo vzájemném „poskytnutí“ strážníků (v případě, že smluvní obce zřídily obecní policie). V těchto případech tedy nezáleží na tom, zda „žádající“ obec má či nemá zřízení obecní policie a zda se smluvní obce nacházejí na území jednoho kraje či nikoliv.

Zároveň jsou stanoveny základní náležitosti těchto smluv a vytváří se prostor k tomu, aby se starostové mohli podle potřeby dohodnout i o technických aspektech vzájemné spolupráce.

Z objektivních důvodů je nutno obcím ponechat možnost volby, kdo bude činnost poskytnutých strážníků řídit. Starosta obce, na jejímž území byl vyhlášen krizový stav, nemusí mít vždy dostatek času a prostoru pro to, aby jejich činnost řídil. V takovém případě se starostové dotčených obcí mohou dohodnout, že řídicím subjektem může být teoreticky starosta obce, která poskytla strážníky, ale prakticky spíše určený strážník (viz § 3 odst. 2) obecní policie postižené obce (pokud tato byla zřízena) nebo určený strážník obecní policie obce, která poskytla strážníky.

Předpoklady pro výkon zaměstnání strážníka - § 4 odst. 1

S odkazem na nová ustanovení § 1a odst. 1 došlo k rozšíření stanovených předpokladů osoby pro výkon zaměstnání strážníka, které jsou upraveny tak, aby odpovídaly jeho oprávněním a povinnostem vyplývajícím ze zákona o obecní policii, případně z jiných právních předpisů.

Spolehlivost je zařazena mezi základní předpoklady vzniku, trvání resp. skončení pracovního poměru dotčených osob. Strážník jako úřední osoba musí mít dobrou pověst a svým chováním v pracovní i mimopracovní době přispívat k reprezentaci obce. Zároveň je však třeba, z pohledu právní jistoty uchazeče

o povolání strážníka, čekatele a strážníka na straně jedné a obce na straně druhé taxativně vymezit protiprávní jednání nižší společenské nebezpečnosti, která jsou neslučitelná s povoláním strážníka.

Ministerstvo vnitra zastává názor, že strážník, který je oprávněn výrazně zasahovat do práv a svobod třetích osob, musí být rovněž po všech stránkách vyspělý (fyzicky, ale zejména mentálně). Proto se věková hranice stanovená na 21 let jeví jako optimální (stejný věk je m.j. vyžadován i v případě volebního práva, ustanovení rybářské, lesní stráže, stráže přírody, získání zbrojního průkazu skupiny „D“).

Stanovení stupně dosaženého vzdělání strážníka odpovídá katalogu prací.

Bezúhonnost strážníka - § 4a odst. 1 až 3

Bezúhonnost jako jedna z nejdůležitějších podmínek vzniku a trvání pracovního poměru v oblasti obecní policie m.j. reflektuje specifické způsoby řízení (odklony) podle trestního řádu.

Podkladem pro posouzení bezúhonnosti uchazeče o povolání strážníka je i nadále výpis z Rejstříku trestů, ve kterém ovšem nejsou uvedeny skutečnosti týkající se zahlazení trestu nebo amnestie vyhlášené prezidentem republiky. Vedle toho, v některých případech, dalším podkladem je i čestné prohlášení strážníka v případech, kdy výpis z Rejstříku trestů určité informace nemůže objektivně obsahovat.

Zároveň je uchazeči o povolání strážníka, čekateli a strážníkovi uložena oznamovací povinnost ve vztahu k okolnostem vylučujícím bezúhonnost z důvodu eliminace případného časového prodlení v souvislosti se zahájením trestního stíhání.

Pro případ porušení povinností povinných osob se zavádějí sankce (viz § 28).

Spolehlivost strážníka - § 4b

Stanovení skutkových podstat přestupků a nečestných jednání dotčených osob pokrývá ty oblasti, které jsou neslučitelné s výkonem zaměstnání strážníka, resp. se vznikem pracovního poměru čekatele. Jednoznačné stanovení protiprávních jednání vylučujících spolehlivost přispívá k právní jistotě zaměstnanců obce zařazených k obecní policii, obce i Ministerstva vnitra při rozhodování o odnětí osvědčení.

Vzhledem k tomu, že ustanovení upravující přestupky na úseku všeobecné vnitřní správy v zákoně o přestupcích spojené s úsekem zbraní a střeliva bylo zrušeno, je třeba při posuzování případné spolehlivosti dotčené osoby vycházet z příslušných ustanovení zákona o střelných zbraních a střelivu. Vždy je však třeba uplatnit zužující kritérium obsažené v závěru ustanovení odstavce 1.

Spolehlivost prokazuje uchazeč o povolání strážníka zaměstnavateli čestným prohlášením, které nesmí být starší 3 měsíců.

Zároveň jsou stanoveny případy, kdy je čekatel nebo strážník povinen sdělit osobě, která obec zastupuje v pracovněprávních vztazích strážníků (§ 4 odst. 2), skutečnosti, které ve svém důsledku mohou (ale nemusejí) způsobit ztrátu spolehlivosti těchto osob. Zároveň se stanoví, jaké doklady je nutno ke zmíněným oznámením přiložit, aby věc mohla být obcí objektivně posouzena.

Zdravotní způsobilost strážníka - § 4c

Na základě zákonného zmocnění zpracovalo Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví vyhlášku č. 444/2008 Sb., o zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání strážníka, čekatele a strážníka obecní policie, která obsahuje seznam tělesných a duševních vad, nemocí nebo stavů, které vylučují zdravotní způsobilost uchazeče o zaměstnání strážníka, čekatele nebo strážníka pro výkon zaměstnání, obsah a termíny lékařských vyšetření a dobu platnosti posudku o zdravotní způsobilosti.

Podle této vyhlášky se lékařským vyšetřením k posouzení zdravotní způsobilosti uchazeče o zaměstnání strážníka, čekatele nebo strážníka rozumí lékařská prohlídka, která se provádí před vstupem do zaměstnání, v jeho průběhu, při jeho ukončení a v mimořádných případech. V souladu s ustanovením § 8 vyhlášky musí být periodická prohlídka čekatele nebo strážníka, který je ke dni nabytí účinnosti této vyhlášky v pracovním poměru k obci, provedena nejpozději ve lhůtě do tří let ode dne nabytí účinnosti této vyhlášky.

Není-li uchazeč o zaměstnání strážníka nebo čekatel zdravotně způsobilý, nemůže se stát strážníkem. Přestane-li strážník splňovat podmínky zdravotní způsobilosti, Ministerstvo vnitra mu v souladu s ustanovením § 5 odst. 1 písm. c) zákona o obecní policii odejme osvědčení o splnění stanovených odborných předpokladů. Přitom obec může podle § 5a odst. 1 zákona o obecní policii strážníka převést k výkonu práce čekatele nebo jiného zaměstnance obce ode dne zahájení správního řízení o odnětí osvědčení, a to až do doby nabytí právní moci rozhodnutí ve správním řízení. Další postup obce se bude řídit jako jakýkoliv jiný pracovně právní vztah ustanoveními zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů – k tomu dále viz komentář k § 4d odst. 8 a § 5a.

Odborná způsobilost strážníka - § 4d odst. 1

Postavení obecní policie, značně rozsáhlá, široce pojatá a neustále se rozšiřující oprávnění strážníka a dynamický vývoj právního řádu České republiky vyžadují nutnost automatického vstřebání některých postupů a konání

strážníka založené mj. na jednotném, kvalitním, soustavném a opakujícím se školení a výcviku čekatele resp. strážníka, jakož i na opětovném ověřování jeho odborné způsobilosti včetně schopnosti aplikace získaných teoretických poznatků v praxi.

Tento proces navazující na dosavadní pozitivní zkušenosti je svěřen Ministerstvu vnitra přímo zákonem.

Přihlašování ke zkoušce odborné způsobilosti - § 4d odst. 2 až 4

Obce podávají přihlášku ke zkoušce pro čekatele nebo strážníka, zabezpečují jejich školení, a to buď prostřednictvím školících zařízení obecní policie nebo školících zařízení s akreditací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Tato konstrukce odpovídá tomu, že tento proces je možno v prvotní fázi považovat za rekvalifikační kurz a je zcela v souladu s ustanoveními zákoníku práce, konkrétně § 227 až 235.

Ministerstvo vnitra v oblasti obecní policie provádí zejména tyto činnosti:

- 1) připravuje věcné návrhy právních předpisů,
- 2) stanoví odborné předpoklady strážníků, včetně zkušebních otázek pro písemnou a ústní část zkoušky,
- 3) jmenuje zkušební komisaře z řad zaměstnanců Ministerstva vnitra, příslušníků a zaměstnanců Policie ČR a odborné veřejnosti,
- 4) vytváří zkušební komise k jednotlivým zkouškám,
- 5) přijímá přihlášky obcí ke zkouškám,
- 6) určuje termíny a místa konání zkoušek,
- 7) zpracovává statistické údaje o obecních policiích,
- 8) vydává osvědčení.

Výcvik strážníka k používání donucovacích prostředků a realizaci oprávnění podle zákona může na základě příslušné dohody provést pro obec Policie ČR nebo školící zařízení podle § 4d odst. 4.

Podle zákona o obecní policii je strážník povinen vykonat, na rozdíl od školení podle § 4d odst. 3, pouze jeden výcvik. Odpovědný zástupce obce resp. osoba, která řídí obecní policii, na přihlášce ke zkoušce potvrdí, že čekatel, strážník, absolvovali (absolvují do data konání zkoušky) předmětný výcvik. Nicméně obcím, které odpovídají za výcvik strážníka, se doporučuje, aby schopnosti strážníka používat donucovací prostředky a provádět oprávnění podle zákona byly pravidelně obnovovány a ověřovány.

Opakování zkoušky odborné způsobilosti - § 4d odst. 8

Ministerstvo vnitra se v minulosti setkávalo s případy, kdy strážník opakovaně neuspěl u zkoušky, tj. vyčerpal všechny opravné termíny a obec jej bezprostředně po poslední neúspěšné zkoušce bez jakýchkoliv problémů

přihlásila k „novému“ zkušebnímu procesu. Proto nadále v případě, že čekatel nebo strážník ani při druhém opakování zkoušky neuspějí, Ministerstvo vnitra stanoví termín další zkoušky nejdříve po uplynutí 12 měsíců ode dne konání poslední neúspěšné zkoušky. Do této doby je věcí obce, na jaké pracovní místo svého zaměstnance zařadí [čekatel, jiný zaměstnanec podle § 1a odst. 1 písm. c) – viz § 5a odst. 3], případně zda s ním ukončí pracovní poměr apod.

Přezkoumávání odborné způsobilosti - § 4d odst. 9

Ministerstvo vnitra je oprávněno přezkoumat odbornou způsobilost strážníků za zákonem stanovených podmínek.

Vyhláška o odborné způsobilosti - § 4d odst. 10

Podrobnosti k tomuto ustanovení jsou uvedeny ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii.

Vydávání osvědčení o odborné způsobilosti - § 4e odst. 1

Osvědčení pro celou Českou republiku vydává pouze Ministerstvo vnitra strážníkovi na 3 roky. Osvědčení dokládá odbornou způsobilost strážníka.

Pokud strážník po úspěšném vykonání zkoušky předloží tajemníkovi zkušební komise (zástupce Ministerstva vnitra) kolkovou známku příslušné hodnoty (v současné době jde o kolkovou známku v hodnotě 1000 Kč), je mu přímo na místě vystaveno osvědčení. Převzetí osvědčení potvrzuje strážník svým podpisem.

Pokud strážník po úspěšném vykonání zkoušky nepředloží kolkovou známku příslušné hodnoty, osvědčení mu nebude vydáno. Poté, kdy Ministerstvo vnitra obdrží správní poplatek, bude osvědčení zasláno prostřednictvím provozovatele poštovních služeb na adresu trvalého pobytu strážníka uvedenou v přihlášce ke zkoušce.

Pokud čekatel nebo strážník zkoušku úspěšně nevykoná, zašle Ministerstvo vnitra obci, která je jeho zaměstnavatelem, protokol o zkoušce s vyznačením této skutečnosti.

Strážník, který získal osvědčení toto předloží svému zaměstnavateli za účelem:

- 1) prokázání své odborné způsobilosti,
- 2) zařazení kopie/originálu osvědčení do personálního spisu.

K § 4e odst. 2

V tomto ustanovení se strážníkovi nepřímo ukládá povinnost dbát na to, aby údaje v jeho osvědčení byly aktuální. Pokud dojde ke změně údajů obsažených v tomto ustanovení, vydá Ministerstvo vnitra do 15 dnů ode dne jejich oznámení bezplatně [viz § 8 odst. 2 písm. b) zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů] nové vyhotovení osvědčení se zanesením příslušných změn. Jedná se pouze o formálně technický úkon, který nemá žádný vliv na dobu platnosti původně vydaného (opraveného) osvědčení.

Odnětí osvědčení - § 5

Z důvodu právní jistoty čekatele, strážníka a zaměstnavatele v oblasti pracovněprávních vztahů se jednoznačně stanoví případy, kdy Ministerstvo vnitra osvědčení odejme. Tento akt následně umožní zaměstnavateli skončit pracovní poměr strážníka podle zákoníku práce. Dále jsou stanoveny i případy, kdy platnost osvědčení zaniká přímo ze zákona.

Stejně jako ve dříve je osvědčení odnímáno ve správním řízení, protože v daném případě je rozhodováno o právech, právem chráněných zájmech a povinnostech strážníka.

Z důvodu ochrany práv strážníka, zaměstnavatele a Ministerstva vnitra je stanoven časový úsek (3 měsíce), kdy po skončení pracovního poměru strážníka osvědčení nezaniká. V tomto směru je třeba respektovat i otázku související s případnými problémy spojenými s hledáním nového místa strážníka např. v jiné obci.

Převedení strážníka na jinou práci - § 5a

V souvislosti se spácháním trestného činu, který zakládá ztrátu bezúhonnosti, může obec podle zákona o obecní policii převést strážníka k výkonu jiné práce v rámci obecní policie. Podmínkou pro takový postup je, aby proti němu bylo zahájeno trestní stíhání.

Případy možného převedení na výkon práce čekatele nebo jiného zaměstnance obce zahrnují i situaci, kdy je zahájeno správní řízení o odnětí osvědčení podle § 5 odst. 1 a 2. Nelze připustit, aby úkoly obecní policie plnil strážník, jehož případný nedostatek důvěryhodnosti by mohl poškodit obec resp. obecní policii.

Na druhé straně, pokud se neprokáží důvody zakládající ztrátu bezúhonnosti resp. pro odejmutí osvědčení, obec převede strážníka zpět k výkonu práce strážníka. Plat strážníka se doplatí za dobu, po kterou byl převeden k výkonu práce čekatele nebo jiného zaměstnance obce.

Obdobně je upraven postup obce v případě, kdy strážník úspěšně neabsolvuje výcvik nebo druhé opakování zkoušky podle § 4d odst. 8 a 9 a to do doby, kdy Ministerstvo vnitra stanoví termín zkoušky resp. do doby úspěšného splnění zkoušky.

Pomoc strážníka - § 6 odst. 3

V tomto ustanovení je jednoznačně určeno, jakou pomoc mohou osoby od strážníka požadovat. Každý musí respektovat, že od strážníka může požadovat pomoc jen v takovém rozsahu, který odpovídá míře vyškolení a vycvičení strážníka a jemu zákonem stanovených povinností a oprávnění.

Provedení zákroku strážníkem

§ 7 odst. 1

S přihlédnutím k tomu, že řada úkolů obecní policie vyplývá, vedle zákona o obecní policii, i z řady dalších právních norem (např. zákon o silničním provozu, tabákový zákon), bylo příslušným způsobem upraveno i znění § 7 odst. 1, aby strážník mohl v takových případech jednat a využít svých oprávnění.

§ 7 odst. 2 a 6

Podrobnosti k tomuto ustanovení jsou uvedeny ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii.

§ 7 odst. 4

Ustanovení odpovídá dikci zákona o Policii ČR. Policista i strážník musí v tomto případě disponovat stejnými povinnostmi (musí postupovat stejným způsobem) z důvodu právní jistoty osob, vůči kterým jsou zákroky prováděny.

§ 8 odst. 1 a 2

Strážník není oprávněn provést zákrok nebo úkon v zákonem stanovených případech, které jsou obdobné, jako je tomu u příslušníka Policie ČR.

Aby nedošlo ke zmaření výsledků činnosti práce Policie České republiky a jiných ozbrojených bezpečnostních sborů po často dlouhodobé a náročné přípravě, je zaveden zákaz provedení zákroku nebo úkonu strážníka za podmínek uvedených v odstavci 2. Předpokladem takového nekonání strážníka je ovšem informovanost o tom, že opatření ozbrojených bezpečnostních sborů probíhá na stanoveném místě a v určeném čase. Aniz by musel strážník (obecní policie) znát jakékoliv bližší podrobnosti, je namístě, aby alespoň Policie České republiky svého nejbližšího spolupracovníka o předmětné skutečnosti informovala.

Prokazování příslušnosti k obecní policii

§ 9 odst. 2

Zákon o obecní policii přesně stanoví, kde se nosí odznak obecní policie, identifikační číslo strážníka a nášivka s názvem obce.

§ 9 odst. 3 a 4

Podrobnosti k tomuto ustanovení jsou uvedeny ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii.

Od doby zahájení činnosti obecních policií (tj. od 1. ledna 1992) došlo k výraznému rozšíření povinností a oprávnění strážníka a tomu odpovídajícímu posunu v technickém vybavení tohoto orgánu obce, což platí i pro oblast dopravních prostředků, které strážníci pro plnění svých úkolů používají (vedle motorových vozidel se jedná o koně, kola, čluny apod.). Proto jednotné prvky označení stejnokroje strážníka musí odpovídat současným potřebám tohoto orgánu, musí vycházet z aktuálního stavu úkolů obecní policie, jejich pořízení nesmí zatěžovat rozpočty obcí a přesto musí zajistit přiměřený komfort jejich uživatelům – strážníkům. Provedení jednotných prvků stejnokroje, a označení dopravních prostředků pak musí z „vnějšího pohledu“ splňovat dvě základní kritéria:

1) strážníci a jejich dopravní prostředky v jakékoliv obci České republiky musí být ze strany kohokoliv jednoznačně identifikovatelní (t.j. být na první pohled odlišitelní např. od příslušníků bezpečnostních sborů); s tím souvisí

2) základní znaky označení strážníků a jejich dopravních prostředků ve všech obcích České republiky musí být stejné.

V detailech se stejnokroje a označení dopravních prostředků mohou lišit, m.j. i na základě interních aktů obce, je možno upravit např. nošení „nepovinných“ jednotných prvků stejnokroje strážníka, použití dalších doplňků stejnokroje nebo označení dopravních prostředků, jejichž aplikaci prováděcí předpis nevyklučuje.

Oprávnění požadovat vysvětlení

§ 11 odst. 1

Za účelem rychlého, objektivního posouzení skutečného stavu na místě spáchání přestupku nebo správního deliktu, odstranění možného vzniku časové prodlevy a případné administrativní náročnosti spojené s následným sepsáním zápisu o podaném vysvětlení, se strážníkovi v § 11 odst. 1 písm. a) svěřuje oprávnění zajistit důkazní prostředek (podání vysvětlení) přímo na místě. Takový postup je v souladu s příslušnými ustanoveními správního řádu.

§ 11 odst. 2

Přítomnost zákonného zástupce u osoby mladší 15 let, se kterou má být sepsán zápis o podání vysvětlení, si klade za cíl odstranit případné stížnosti rodičů nebo jiných odpovědných zástupců a možnou právní zpochybnitelnost předmětného úkonu.

§ 11 odst. 9

Tímto ustanovením se sleduje zamezení možnosti dotčené osoby vyhýbat se na základě různých pohnutek žádosti nebo výzvě strážníka podle odstavce 1.

§ 11 odst. 10

Strážník nemůže s osobou, která byla k sepsání zápisu o podání vysvětlení předvedena, učinit nic jiného, než ji propustit. Tento případ se samozřejmě nevztahuje na situace, kdy se např. prokáže, že jde o osobu hledanou policií apod.

Poskytování údajů z informačních systémů

§ 11a obecně

Ustanovení jednoznačně stanoví, jaké údaje je obecní policie oprávněna požadovat od Policie ČR, od obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a obecních úřadů.

Dále je nutno uvést, že toto ustanovení v žádném případě nevyklučuje poskytování dalších informací pro potřebu plnění úkolů obecní policie v rámci spolupráce s Policií ČR, orgány státu a orgány územních samosprávných celků podle jiných právních předpisů (např. zákon o Policii ČR, zákon o obcích).

§ 11a odst. 1

- písm. a) bod 3. - v praxi docházelo k poměrně častému jevu, kdy strážník v zákonem o obecní policii stanovených případech předvedl na Policii ČR osobu a policistou mu bylo pouze sděleno, zda se jedná o osobu, která prochází či neprochází příslušnými evidencemi Policie ČR; strážník se tak nedozvěděl osobní údaje ve smyslu § 12 odst. 1 zákona o obecní policii, a to i přesto, že se jednalo např. o osobu podezřelou ze spáchání přestupku nebo jiného správního deliktu; tím docházelo ke značným komplikacím při projednání zmíněných protiprávních jednání přímo strážníkem nebo správním orgánem; obdobná situace nastávala v neprospěch strážníka i v ostatních případech, což mělo negativní vliv na působení orgánů činných v trestním řízení, správních orgánů, ale i uplatňování zákonných nároků všech dotčených fyzických a právnických osob; přitom Policie ČR disponuje a bude disponovat přístupem do příslušných základních registrů; dalším důvodem pro zavedení této úpravy je skutečnost, že na Policii ČR může být předvedena osoba podle § 13 odst. 3, u

kteřé ale nebude důvod k prokázání totožnosti podle § 12; totožnost osoby je pro strážníka potřebná již s ohledem na sepsání úředního záznamu,

- písm. b) bod 2. - tyto údaje jsou pro strážníka nepostradatelné v souvislosti s jeho oprávněními podle zákona o obecní policii, zákona o přestupcích a zejména podle zákona o silničním provozu při projednávání přestupků v provozu na pozemních komunikacích v blokovém řízení, při oznamování přestupků správním orgánům podle § 10 zákona o obecní policii a při vkládání údajů do registru řidičů,

- písm. b) bod 3. - obecní policie jsou významným partnerem a prvkem projektu „Systém včasné intervence“; tento projekt je postupně plošně šířen v celé České republice, v současné době je realizován v několika městech; součástí projektu je také informační propojení institucí, které se zabývají osobami mladšími 18 let; jde o orgány sociálně-právní ochrany dětí, dále Policii ČR, soudy, státní zastupitelství, Probační a mediační službu ČR a obecní policii; smyslem tohoto ustanovení je umožnit obecní policii (s přihlédnutím k charakteru působení při ochraně místních záležitostí veřejného pořádku v obci – obvykle se jedná o pochůzkovou činnost) standardní přístup do příslušného informačního systému za účelem získání informací, které mohou vést k efektivnímu rozhodnutí o dalším postupu,

- písm. b) bod 4. – podle § 12 zákona o obecní policii je strážník oprávněn vyzvat osobu k prokázání totožnosti; nemůže-li taková osoba prokázat svoji totožnost např. občanským průkazem, ale uvede potřebné údaje, měl by mít strážník možnost ověřit takto získané údaje bez toho, aniž by zmíněnou osobu musel předvádět na Policii ČR;

- písm. c) bod 1. - toto ustanovení pokrývá vedle jiných i ty případy, kdy občan obce A navštíví obec B se svým psem a bude strážníkem obecní policie obce B, v souladu se zákonem kontrolován, zda zaplatil místní poplatek ze psa; případná tvrzení držitele psa o zaplacení místního poplatku si bude moci ověřit u obecního úřadu obce A.

Poznámka k místnímu poplatku ze psa:

Pokud strážník zjistí, že místní poplatek ze psa nebyl uhrazen, neprojednává věc v blokovém řízení (§ 46 odst. 2 zákona o přestupcích), ale oznámí podezření ze spáchání správního deliktu příslušnému správci místního poplatku – obecnímu úřadu, který dále postupuje v souladu se zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů resp. podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. V daném případě jde primárně o porušení zákona o místních poplatcích (§ 11, § 12 a § 13), nikoliv obecně závazné vyhlášky, která místní poplatek pouze zavádí, upravuje podrobnosti jeho vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, ohlašovací povinnost ke vzniku a zániku poplatkové povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatku.

Pokud by nezaplacení místního poplatku bylo strážníkem projednáno v blokovém řízení podle § 46 odst. 2 zákona o přestupcích, nemohlo by se nadále postupovat podle zmíněných zákonů z důvodu nutnosti dodržet zásadu vyloučení tzv. „dvojího postihu“.

K výše uvedeným skutečnostem dospělo Ministerstvo vnitra a Ministerstvo financí na společném jednání k dané problematice.

S účinností od 1. července 2010 je obecní policie oprávněna vyžadovat poskytnutí údajů z informačních systémů:

- Ministerstva vnitra o číslech, popřípadě sériích ztracených, odcizených, zničených nebo neplatných občanských průkazů a datu ohlášení jejich ztráty, odcizení nebo zničení, a
- Ministerstva vnitra nebo Policie ČR:
  1. základního registru obyvatel,
  2. agendového informačního systému evidence obyvatel,
  3. agendového informačního systému cizinců,
  4. registru rodných čísel o fyzických osobách, kterým bylo přiděleno rodné číslo, avšak nejsou vedeny v informačních systémech uvedených v bodech 2 a 3.

§ 11a odst. 2

Orgánům vyjmenovaným v odst. 1 se ukládá povinnost poskytnout obecní policii požadované údaje. Ustanovení § 11a zákona o obecní policii je nutno považovat za speciální ustanovení vůči ostatním právním předpisům; tudíž nikdo z povinných subjektů nemůže odmítnout obecní policii (strážníkovi) poskytnout, v zákonem stanoveném rozsahu – viz § 11a odst. 3, požadované údaje s odkazem na „svoji“ povinnost mlčenlivosti. Konkrétně, v případě poplatku ze psa správce poplatku musí obecní policii (strážníkovi) poskytnout potřebné údaje z důvodů uvedených výše a dále i s odkazem na ustanovení § 24 odst. 3 písm. b) zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, kdy:

„3) Pracovníci správce daně mohou

a) ...

b) poskytovat informace nadřízeným orgánům v případech vyřizování stížností daňových subjektů, při odborném posuzování jednotlivých případů a při jejich dohlídkové činnosti vykonávané u správce daně, **jakož i dalším orgánům oprávněným ze zvláštního zákona ke kontrolní či dohlídkové činnosti u správce daně při výkonu správy daní v rozsahu jejich zákonného oprávnění; ...“.**

Pokud jsou na obou stranách splněny podmínky, dálkový a nepřetržitý přístup obecní policie do informačních systémů se nepochybně může stát jedním ze základních předpokladů efektivního fungování tohoto orgánu obce.

§ 11a odst. 3

Dikce tohoto ustanovení vyvrací případné neodůvodněné obavy povinných subjektů podle odst. 1 týkající se možného „zneužití“ řady osobních údajů obsažených v dotčených informačních systémech ze strany obecní policie a odstraňuje tak možné formální (zástupné) překážky na straně poskytovatele údajů z informačních systémů.

Možnost požadovat poskytnutí pomoci strážníkovi - § 12a

Z faktického hlediska bylo nutno tento institut zavést, neboť strážník se v rámci plnění svých úkolů v oblasti veřejného pořádku dostává do situací, které objektivně nemůže být schopen sám zvládnout bez pomoci ostatních osob. Zároveň je však třeba, z hlediska právní jistoty osob, které jsou strážníkem o pomoc požádány, vymezit její právní rámec, resp. překážky, kdy žádosti strážníka nelze vyhovět. Konstrukce tohoto ustanovení odpovídá obdobnému institutu zavedenému v zákoně o Policii ČR.

Předvedení osoby

§ 13 odst. 2

Důvodem pro stanovení nové povinnosti strážníka předvést na Policii ČR osobu, která je osobou pohřešovanou, vyplývá z faktu, že Policie ČR je správcem informačních systémů, které obsahují příslušné osobní údaje těchto osob. Ty slouží mj. ke ztotožnění takové osoby. Zároveň je nutno vyřešit otázku, jak s těmito osobami dále naložit. Vzhledem k tomu, že obecní policie nedisponuje žádným zařízením, kde by se předmětné osoby mohly zdržovat, je nutné tyto osoby předat Policii ČR za účelem přijetí dalších opatření (k tomu dále viz komentář k odstavci 5).

§ 13 odst. 3

Znění tohoto odstavce vychází z potřeby obecní policie „eliminovat“ nezvládnutelnou osobu z důvodu možného vzniku újmy na zdraví nebo majetku. Obecní policie, na rozdíl od Policie ČR nedisponuje zařízeními, kam by takovou osobu bylo možno umístit. Předmětné ustanovení pak reflektuje i ustanovení § 16 odst. 2 tabákového zákona.

§ 13 odst. 5

V zákoně o obecní policii byly sjednoceny pojmy týkající se záznamů zpracovávaných strážníkem. Nejde pouze o formální úkon, protože úřední

záznam, jednotně zavedený v zákoně, obsahuje patřičné náležitosti a může být použit jako podkladový materiál (např. ve správním řízení). Tato skutečnost přispívá k právní jistotě strážníka i osoby, vůči níž směřuje zákrok, úkon či jiné opatření strážníka. Zároveň zákon o obecní policii upravuje situace, jak dále, v některých případech, naložit s osobou předvedenou na Policii ČR.

V případě § 13 odst. 1 zákona o obecní policii (předvedení k prokázání totožnosti) je situace jasná. Osoba je stále v „dispozici“ strážníka a po předání zjištěné totožnosti s osobou projedná případný přestupek a osobu propustí.

V případech § 13 odst. 2 a 3 – osoba hledaná nebo pohřešovaná Policií ČR, osoba, která i přes výzvu pokračuje v narušování veřejného pořádku apod.) však totožnost již strážník zná (může znát), nebo se ji dozví a strážník osobu „předává“ Policii ČR. V zákoně nebylo upraveno za jakým účelem je osoba předávána Policii ČR a jaké jsou formálně technické náležitosti takového předání. Díkce odstavce 5 předmětné nedostatky odstraňuje.

Oprávnění odebrat zbraň

§ 14 odst. 1

Oprávnění strážníka přesvědčit se, zda osoba nemá u sebe zbraň, se do doby nabytí účinnosti zákona č. 274/2008 Sb. týkala pouze případů, kdy osoba byla strážníkem předváděna nebo jejíž osobní svoboda byla omezena podle § 76 odst. 2 trestního řádu. Vzhledem k tomu, že obecní policie se rovněž podílí na plnění některých úkolů „pořádkové služby“ (viz např. sportovní utkání, kulturní akce) v rámci přispívání k bezpečnosti osob a ochraně majetku a dále s ohledem na růst agresivního chování některých osob, vůči nimž jsou realizovány zákroky strážníků, je na místě, aby se strážník mohl přesvědčit, zda osoba proti které směřuje zákrok z důvodu jejího agresivního chování u sebe nemá zbraň, kterou by mohla použít zejména proti strážníkovi, případně proti sobě nebo proti třetím osobám. Život a zdraví osob včetně strážníka si zaslouží maximální možnou ochranu.

Všechny případy obsažené v tomto ustanovení zakládající právo strážníka jednat jsou spojeny s reálným okamžitým nebo i následným rizikem zejména na straně strážníka, případně dalších osob. Proto je namístě, aby v těchto případech byl strážník oprávněn vždy zbraň odebrat, pokud tato nebyla vydána dobrovolně. Přestože zákon nedefinuje, co se rozumí pojmem „přesvědčit se“, není možno jej zaměňovat s pojmem „osobní prohlídka“, kterou je oprávněn provést policista. Podle § 111 písm. b) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, se rozumí osobní prohlídkou prohlídka fyzické osoby prováděná s využitím přímých fyzických kontaktů nebo přímého pozorování odhaleného těla této osoby včetně prohlídky oděvních svršků osoby a věcí, které má tato osoba u sebe v době prohlídky, a to prováděná osobou stejného pohlaví.

Jinými slovy strážník je oprávněn přesvědčit se pohmatem, zda osoba u sebe osoba nemá zbraň, může pohmatem zkontrolovat zavazadlo, má-li jej

osoba u sebe, může osobu požádat o otevření tohoto zavazadla, nemá však právo toto zavazadlo otevřít proti vůli této osoby. Strážník však může podle situace využít jiných oprávnění ze zákona o obecní policii. Např. zavazadlo samotné může být považováno za zbraň, neboť je možné s ním učinit útok proti tělu důraznějším. Dále může strážník využít oprávnění odejmout věc podle § 17 zákona o obecní policii, jestliže lze mít důvodně za to, že v řízení o přestupku může být vysloveno propadnutí nebo může být zabrán zavazadlo samotné nebo jeho obsah apod.

§ 14 odst. 2

Podle zákona o střelných zbraních a střelivu každá zbraň kategorie A, B nebo C musí být zaregistrována; tato povinnost se nevztahuje na zakázané střelivo. Zde je třeba zdůraznit, že odebranou střelnou zbraní se rozumí zbraň podléhající registraci. Ne každá střelná zbraň podléhá režimu zákona o střelných zbraních a proto ji není nutno předávat útvaru Policie ČR.

Toto ustanovení rovněž reflektuje skutečnost, že ne všechny obecní policie resp. strážníci jsou vybaveni služební zbraní. Z tohoto důvodu tedy ne každá obecní policie může střelnou zbraň uložit na pracovišti obecní policie v souladu s právními předpisy na úseku střelných zbraní a střeliva. Proto odevzdanou nebo odebranou střelnou zbraň podléhající registraci podle zákona o střelných zbraních je nutno uložit u útvaru Policie ČR.

Strážník s ohledem na aktuální situaci na místě nemusí mít vždy dostatek času a možností, aby střelnou zbraň podléhající registraci předal příslušnému útvaru Policie ČR podle zákona o střelných zbraních, nehledě k tomu, že tento útvar se nemusí nacházet na území obce. Proto byla zavedena možnost předání inkriminované střelné zbraně nejbližšímu útvaru Policie ČR.

§ 14 odst. 4

V případě, že strážník zbraň odebere, sepíše úřední záznam, který slouží nejenom jako podklad pro správní orgán, případně orgán činný v trestním řízení, ale zároveň osvětluje okolnosti, za jakých k předmětnému úkonu došlo a slouží k eventuálnímu obhájení postupu strážníka.

Oprávnění zakázat vstup na učená místa

§ 15 odst. 1

Strážníci, stejně jako příslušníci Policie ČR republiky se poměrně často setkávají s osobami, u kterých je důvodné podezření z toho, že trpí např. nebezpečnými infekčními chorobami. Do doby, než se dostaví lékař, může strážník tuto osobu, která se zatím nedopouští protiprávního jednání, „donutit“, aby vyčkala na místě, nevzdálila se z něj a vyčkala příjezdu zdravotníků.

Nejčastěji používaným technickým prostředkem sloužícím k zamezení vstupu na určené místo všemi oprávněnými subjekty je technická páska (pás). Zejména z důvodů ekonomických je na místě, aby obce mohly, v případě

zájmu, používat více druhů pásů a to buď s názvem obce a nápisem „zákaz vstupu“ pro všechny své orgány včetně obecní policie nebo speciálně s nápisem „obecní policie“ („městská policie“) doplněnými rovněž o „zákaz vstupu“.

Oprávnění odejmout věc - § 17 odst. 3

Toto ustanovení přesně upravuje postup strážníka po odnětí nebo vydání věci.

Technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla

§ 17a odst. 1

Předmětné ustanovení jednoznačně stanoví případy, kde je strážník oprávněn použít technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla. Koresponduje i s oprávněními strážníka projednat konkrétní protiprávní jednání v provozu na pozemních komunikacích v blokovém řízení dle § 86 písm. d) zákona o přestupcích.

§ 17a odst. 3

Předmětné ustanovení taxativně vymezuje případy, kdy bude technický prostředek odstraněn.

§ 17a odst. 5

Přiložení technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla může být spojeno s náklady, které musí uhradit povinná osoba. Přitom ne vždy se objektivně podaří zjistit, která osoba vozidlo na inkriminovaném místě ponechala (využití resp. „zneužití“ institutu „osoby blízké“ osobami podezřelými ze spáchání přestupku). Proto je namístě, aby v těchto případech byl manipulační poplatek vybrán od provozovatele vozidla. Ten může svoji finanční újmu zhojit v občanskoprávním řízení na osobě, která skutečně vozidlo na místě protiprávně ponechala.

V praxi se rovněž vyskytují případy, kdy i přes skutečnost, že technické prostředky k zabránění odjezdu vozidla byly použity neoprávněně, nedochází k vrácení nákladů spojených s jejich přiložením a odstraněním dotčené osobě. Toto ustanovení takové případy řeší.

§ 17a odst. 6

Zákon musí vyřešit i případy, kdy o odstranění technického prostředku k zabránění odjezdu nikdo nepožádá. Proto byl zakotven mechanismus řešení těchto situací.

§ 17a odst. 7

Technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla je sice specifickým donucovacím prostředkem, nicméně na rozdíl od jiných se nejedná o prostředek, kterým by bylo možno v případech podle tohoto ustanovení, přímo zasáhnout do fyzické integrity člověka. Z tohoto důvodu není namístě, aby v případě použití technického prostředku k zabránění odjezdu vozidla musel strážník, resp. osoba, která řídí obecní policii, plnit povinnosti ve smyslu speciálních ustanovení zákona (§ 18 až § 23 zákona o obecní policii).

Doprava osob do zdravotnického zařízení a do záchytné stanice - § 17b

Ustanovení § 17b spočívá v možnosti obecní policie působit, v souladu s § 1 zákona o obecní policii i mimo území obce, pokud tak stanoví tento zákon. Vzhledem k tomu, že obecní policie může odpovídat za převoz povinných osob do zdravotnických zařízení a do záchytných stanic (viz tabákový zákon), které se nacházejí mimo území obce, která zřídila obecní policii nebo obce, která je účastníkem veřejnoprávní smlouvy podle § 3a zákona o obecní policii, nemohla by tak činit, pokud by nedošlo k této úpravě v zákoně o obecní policii. Zároveň je nutno stanovit, vůči komu může strážník uplatnit povinnosti a práva svěřená mu zákonem. Vzhledem k tomu, že obecní policie je orgánem obce zřizovaným a zrušovaným v rámci samostatné působnosti obce, nelze z ústavního pohledu připustit, aby strážník při převozu povinné osoby do zmíněných zařízení mohl realizovat svoje povinnosti a práva k jiným osobám než k té, které je přepravována. Jedná se o institut právní ochrany strážníka, který v případě, že se při přepravě setká s protiprávním jednáním třetí osoby (nikoliv osoby přepravované), může na místě vystupovat pouze jako soukromá osoba, nikoliv jako úřední osoba.

Donucovací prostředky

§ 18 odst. 1 písm. b), c)

Oprávnění obecní policie používat elektrické nebo jiné obdobně dočasně zneschopňující donucovací prostředky vychází ze snahy Ministerstva vnitra, pokud možno, co nejvíce sjednotit právní úpravu oblasti obecní policie s Policií ČR v těch oblastech, kde je to možné a dále odstranit poměrně značnou „mezeru“ mezi „základními donucovacími prostředky“ strážníka a použitím střelné zbraně. Střelná zbraň je vždy, i v ruce vycvičeného strážníka, možným zdrojem fatálních následků, a to nejenom ve vztahu k osobě, vůči které strážník plní svá oprávnění, ale i ve vztahu ke třetím osobám. Použití neletálních prostředků proto výrazně rozšiřuje donucovací prostředky schopné eliminovat i např. velmi agresivního pachatele, aniž by musela být použita střelná zbraň se všemi zmíněnými negativními dopady.

V první řadě jde o tzv. elektrické paralyzéry, které při přímém kontaktu s tělem pachatele vyšlou elektrický výboj o přesně definované síle a ten pachatele paralyzuje. Tyto paralyzéry jsou volně dostupné i civilním osobám a řadí se svými účinky vedle slzných sprejů. Zákon předvídá technický vývoj a umožňuje použití i dalších, podle svých účinků obdobných prostředků (jde např. v současné době vyvíjené generátory rychle tuhnoucí pěny omezující pohyb pachatele, generátory mikrovlnných, bolest způsobujících paprsků atd., které však nejsou v současné době prozatím na trhu).

Taser, ačkoliv pracuje na obdobném principu jako výše uvedený elektrický paralyzér, je vybaven vystřelovacími sondami umožňujícími opakovanou aplikaci elektrických impulsů a je dle rozhodnutí Českého úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva zařazen do kategorie zakázaných zbraní, jejichž nabývání je podmíněno udělením výjimky ze strany příslušného útvaru Policie ČR, a to v zákonem stanovených případech. Tyto prostředky, proto obecní policie používat nemohou.

Jiným úderným prostředkem se rozumí různé druhy obušků, tonf, teleskopických obušků, distančních tyčí apod. Smyslem jeho užití je znásobit účinek úderu a většinou také prodloužit vzdálenost mezi pachatelem a strážníkem. Termín byl zvolen tak, že jde o všechny úderné prostředky, ze kterých zákon z důvodu jejich nejčastějších použití příkladmo uvádí právě obušky, aby se nemusel termín obušek vykládat extenzivně jen proto, že se vývoj donucovacích prostředků posune a vznikne spor o výklad, zda tento nový prostředek pod pojem obušek spadá či nikoliv. Pod termín jiný úderný prostředek lze zahrnout i úderné nástroje typu boxer, yawara, kubotan, nunchaku, boken apod.

§ 18 odst. 1 písm. f)

Z důvodu právní jistoty osob, vůči kterým strážník realizuje svá oprávnění v souvislosti s použitím donucovacích prostředků, bylo nutno přesně stanovit, jakou manipulaci se služební zbraní je třeba považovat za použití donucovacího prostředku. Pouhé uchopení služební zbraně, její dotyk strážníkem, ještě nemusí být použitím donucovacího prostředku, zvláště tehdy, pokud nepředchází zákonná výstraha.

§ 18 odst. 2

Ustanovení definuje podmínky, za jakých je strážník oprávněn použít všechny donucovací prostředky.

Použití donucovacích prostředků úder služební zbraní, hrozba služební zbraní a varovný výstřel ze služební zbraně bylo původně vázáno na podmínky nutné obrany, krajní nouze nebo zamezení útěku nebezpečného pachatele, jehož nelze jiným způsobem zadržet.

Z praxe Policie ČR i obecní policie však vyplývá, že výše uvedené případy použití služební zbraně jako donucovacího prostředku bez dřívějšího omezení vedou v mnoha případech ke zklidnění situace a k upuštění od protiprávního

jednání ze strany osoby, vůči které směřuje zákrok příslušníků policie nebo strážníků.

„Ostré“ použití služební zbraně je pak upraveno v § 20 zákona o obecní policii.

§ 18 odst. 3

Znění předmětného ustanovení původně zaměřovalo výzvu strážníka „jménem zákona“ před použitím donucovacích prostředků s výstrahou. Správný postup strážníka je však ten, že nejdříve musí vyzvat osobu proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání a teprve tehdy, pokud tato adekvátně nereaguje, může použít výstrahu, např. „nebo bude použito donucovacích prostředků“.

Smyslem změny bylo odstranění technického nedostatku původního znění § 18 odst. 3 zákona o obecní policii.

Pouta - § 18a odst. 1 a 2

Toto ustanovení upravuje případy a podmínky použití specifického donucovacího prostředku - pout - strážníkem.

Strážníci se při plnění svých úkolů setkávají s agresivními osobami, které fyzicky napadají ostatní občany a strážníky, případně poškozují cizí majetek. Strážník doposud neměl jinou možnost, než k zabránění protiprávního jednání použít donucovací prostředky formou, která nemusela být účinná. Jak ale postupovat v případě, kdy osoba je stále agresivní, neupouští od svého protiprávního jednání a strážník je při zákroku sám nebo musí činit další neodkladné úkony (první pomoc zraněné osobě, hašení požáru, jiná opatření). Aby zmíněné úkony mohl vůbec provést resp. dokončit a přitom byl schopen zamezit dalšímu napadání osoby své nebo osob dalších, případně pokud by se pachatel v dané souvislosti pokusil utéci, bylo nutno nově upravit režim použití pout. Pokud by v zákoně nebyla stanovena povinnost odpoutat osobu i v případě, kdy bude zřejmé, že ve svém protiprávním jednání nebude pokračovat, potom by vždy mohl strážník ponechat připoutanou osobu až do jejího předání Policii ČR, resp. po dobu nejdéle 2 hodin. Zde je nutno zdůraznit, že v souladu s ústavními principy České republiky i život osoby, která je agresivní, má stejnou hodnotu a požívá stejné ochrany jako život jiných osob.

Technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla - § 18a odst. 3

Jestliže má strážník zákonné oprávnění k omezení osobní svobody osoby podle § 76 odst. 2 trestního řádu, není vyloučena alternativa, že by se taková osoba pokusila k útěku použít vozidlo. Policie ČR disponuje stejným ustanovením. Z praktického hlediska bylo rovněž potřeba stanovit, že na toto použití technického prostředku se nevztahuje § 17a zákona o obecní policii.

Použití služební zbraně - § 20 odst. 3

Většina strážníků je v souladu se zákonem o střelných zbraních a střelivu držiteli zbrojního průkazu skupiny D k výkonu zaměstnání nebo povolání. Z § 28 cit. zákona pak vyplývá, že zaměstnanec obce zařazený do obecní policie krátkou střelnou zbraň nosí viditelně jen v souvislosti s plněním úkolů obecní policie. Krátkou zbraní se podle § 5 zmíněného zákona rozumí zbraň kategorie B (krátké opakovací nebo samonabíjecí zbraně a krátké jednoranové nebo víceranové zbraně pro střelivo se středovým zápalem).

Znění odstavce 3 si klade, s odkazem na zákon o střelných zbraních a střelivu, za cíl vymezit pojem „služební zbraň“ ve vztahu k obecní policii (jedná se o zbraň, jejímž držitelem je podle zákona o střelných zbraních obec), resp. pro potřebu zákona o obecní policii.

Povinnosti po použití donucovacích prostředků a služební zbraně - § 21 odst. 2

Podle § 29 zákona o střelných zbraních a střelivu je držitel zbrojního průkazu povinen příslušnému útvaru policie neprodleně ohlásit každé použití zbraně pro účely krajní nouze nebo nutné obrany (to je i případ strážníka). Policie ČR pro posouzení oprávněnosti použití každé zbraně, včetně zbraně služební, kterou při výkonu povinností a oprávnění podle zákona nosí strážník, musí mít k dispozici dostatek podkladů, důkazů pro vyhodnocení oprávněnosti resp. neoprávněnosti použití služební zbraně strážníkem. Proto strážník ve vlastním zájmu musí vždy (tj. bez ohledu na fakt, zda došlo nebo nedošlo ke zranění, usmrcení osoby nebo vzniku škody nikoliv nepatrné) zajistit, vedle provedení dalších úkonů, vše potřebné k tomu, aby Policie ČR mohla situaci objektivně posoudit.

Znění odstavce 2 před přijetím novely zákona o obecní policii provedené zákonem č. 274/2008 Sb. nebylo přesné, protože věta druhá „Dále je povinen učinit všechny neodkladné úkony, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost použití služební zbraně.“ se týkala pouze případu, kdy podle věty první došlo ke zranění osoby. Zmíněný nedostatek bylo nutno odstranit z důvodu možnosti Policie ČR objektivně posoudit použití služební zbraně strážníkem ve všech případech, kdy tento krajní donucovací prostředek je aplikován.

§ 22

Zákon o obecní policii do doby přijetí novely provedené zákonem č. 274/2008 Sb. řešil případy omezení použití všech donucovacích prostředků, psa a služební zbraně proti vybraným kategoriím osob. I když zákaz použití uvedených prostředků nebyl absolutní, je nutno, z hlediska zajištění zejména vlastní ochrany strážníka, ponechat možnost použití hmatů, chvatů a pout i proti zde vyjmenovaným osobám při ochraně veřejného pořádku.

§ 23 odst. 2

Toto ustanovení ukládá osobě, která řídí obecní policii, povinnost vyzrozumět Policii ČR v případě použití služební zbraně strážníkem i tehdy, pokud nedošlo ke zranění nebo usmrcení osoby nebo ke škodě nikoliv nepatrné. Je na místě, aby případy použití služební zbraně podle zmíněného ustanovení zákona o obecní policii vždy prověřila Policie ČR.

K tomu dále odůvodnění k § 21 odst. 2.

Náhrada škody

§ 24 odst. 1

Od doby přijetí původního zákona o obecní policii byl tento několikrát novelizován a oprávnění strážníků byla zavedena i dalšími zákony. Je proto logické, aby odpovědnost obce za škodu způsobenou strážníkem v souvislosti s plněním dalšími zákony stanovených úkolů byla rozšířena i na tyto zákony.

§ 24 odst. 4

Podle právní úpravy do doby přijetí nového zákona o Policii ČR a zákona č. 274/2008 Sb. (nařízení vlády č. 174/1993 Sb., o jednorázovém mimořádném odškodnění za poškození zdraví nebo smrt v souvislosti s pomocí poskytnutou Policii ČR nebo obecní policii) náleželo občanu, který při poskytnutí pomoci obecní policii nebo strážníkovi utrpěl úraz nebo zemřel (v tomto případě jeho pozůstalým), vedle náhrady škody v některých zvláštních případech podle občanského zákoníku (§ 425) i jednorázové mimořádné odškodnění pouze v rozsahu 10 až 50 tis. Kč. Tím bylo znemožněno, aby v odůvodněných případech, hodných zvláštního zřetele obec poskytla oprávněným osobám i vyšší jednorázové mimořádné odškodnění, než jak je tomu podle zmíněného nařízení vlády. Znění předmětného ustanovení účinné od 1. ledna 2009 odpovídá právní konstrukci obsažené v novém zákoně o Policii ČR.

Uvedené nařízení vlády bylo zrušeno zákonem o Policii ČR.

Zahájení trestního stíhání strážníka - § 25

Důvodem pro zakotvení povinnosti Policie ČR je potřeba obce být včas obeznámena se skutečnostmi, které mohou vyloučit bezúhonnost strážníka a v důsledku toho přijmout příslušná opatření, aby strážník, proti kterému bylo zahájeno trestní stíhání pro podezření ze spáchání trestného činu, nemohl nadále vykonávat povinnosti a oprávnění svěřená mu zákonem (převedení k výkonu práce čekatele nebo zaměstnance podle § 1a).

V případě povinnosti uložené soudům je situace obdobná, ovšem ve vztahu k Ministerstvu vnitra. Aby mohlo být bez zbytečných průtahů zahájeno správní řízení o odnětí osvědčení, musí být správní orgán informován o tom, že zde jsou pro takový postup zákonné důvody. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí zakládající ztrátu bezúhonnosti podle § 4a zákona o obecní policii může kromě

soudu vydat i státní zástupce, byl tento fakt promítnut i do předmětného ustanovení zákona.

Působnost Ministerstva vnitra

§ 27

Toto ustanovení jednoznačně upravuje postavení Ministerstva vnitra v oblasti obecní policie, aniž by kterákoliv z jeho kompetencí zasahovala do samostatné působnosti obce.

§ 27 odst. 4

Podrobnosti k tomuto ustanovení jsou uvedeny ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 418/2008 Sb., kterou se provádí zákon o obecní policii.

§ 27a

Ustanovení upravuje nástroj Ministerstva vnitra k obnovení právního stavu, v souvislosti s tím, že obec neplní povinnosti stanovené zákonem o obecní policii, t.j. „používá“ k plnění úkolů obecní policie strážníka bez platného osvědčení nebo strážníka anebo dopravní prostředek obecní policie neoznačené jednotnými prvky. Nástrojem zjednání nápravy je sankce. Sankce není možno ukládat přímo obecní policii nebo osobám řídícím tento orgán obce, neboť tyto osoby nemusí nést přímou odpovědnost za porušení zákona resp. prováděcí vyhlášky. Tím, kdo je primárně odpovědný, je zřizovatel obecní policie, a to je obec.

Zde je namístě opakovaně zdůraznit, že se nejedná o zásah do výkonu samostatné působnosti obce (zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku), ale o dozor nad tím, co ze zákona Ministerstvo vnitra ověřuje nebo stanoví v předmětné oblasti. Obecná pravidla pro výkon dozoru nad samostatnou a přenesenou působností obce obsahují příslušná ustanovení zákona o obcích, respektive jeho novely - viz zákon č. 234/2006 Sb.

Správní delikty - § 28

Stejně jako v případě Ministerstva vnitra, musí i obec disponovat právním nástrojem ve vztahu ke svému zaměstnanci (uchazeč o zaměstnání strážníka, čekatel nebo strážník), pokud v rámci dokládání skutečností, od nichž se odvíjí jejich bezúhonnost, uvedou obec v omyl tím, že neuvědomí potřebné údaje nebo nedodrží lhůty (nesplní oznamovací povinnosti) stanovené zákonem o obecní policii. Protože takovým přístupem může obci vzniknout škoda (obec zajistí na vlastní náklady školení a výcvik čekatele a následně se prokáže, že tento čekatel např. již v době, kdy byl uchazečem o zaměstnání strážníka, tj. před uzavřením pracovní smlouvy nebyl bezúhonný, takže nemůže být nadále čekatelem ani strážníkem), byl vytvořen takový právní nástroj, který obci

umožní postihovat zejména úmyslná konání povinných osob formou ukládání pokut. Zároveň bylo nutno, v souladu s vládní koncepcí správního trestání, zařadit skutkové podstaty přestupků obsažené dříve v § 21 odst. 1 písm. j) zákona o přestupcích přímo do speciálního zákona – zákona o obecní policii.

Přechodná ustanovení v zákoně č. 274/2008 Sb.

k bodu 2.

Určitá část strážníků, jejichž pracovní poměr vznikl zejména v 1. polovině 90. let minulého století, nedosáhla vzdělání zakončeného maturitní zkouškou. S ohledem kvalifikační předpoklady strážníka týkající se dosaženého stupně vzdělání, bylo nutno stanovit lhůtu, dokdy strážníci nesplňující podmínku minimálního dosaženého vzdělání tento nedostatek odstraní, jakož i případy, kdy tak nemusí učinit.

Lhůta a další podmínky byly stanoveny tak, aby strážníci vyšších věkových kategorií mohli odejít do starobního důchodu, aniž by museli absolvovat střední školy a skládat maturitní zkoušky. To znamená, že strážník, kterému bylo ke dni 2. ledna 2009 45 let a zároveň ke stejnému datu složil 3 zkoušky z odborné způsobilosti před zkušební komisí Ministerstva vnitra, nemusí již získat středoškolské vzdělání zakončené maturitou. U těchto zaměstnanců obce je předpoklad, že nedostatek vzdělání je nahrazen dlouhodobou profesní zkušeností a opakovaným složením zkoušek z odborné způsobilosti před zkušební komisí Ministerstva vnitra.

Všichni ostatní strážníci, kteří nemají maturitu, si musí vzdělání doplnit do 31. prosince 2015.

Pokud tak neučiní do uvedeného termínu, přestávají být dnem 1. ledna 2016 strážníky.

Vyhláška Ministerstva vnitra, kterou se provádí zákon o obecní policii (§ 4d odst. 10, § 4e odst. 3, § 7 odst. 6, § 9 odst. 4 a § 27 odst. 4), byla publikována ve Sbírce zákonů, Částce 137, pod č. 418/2008 Sb. a byla rozeslána dne 1. prosince 2008.

Vyhláška obsahuje:

- rozsah odborných předpokladů čekatele a strážníka (§ 1 a příloha č. 1),
- zkušební řád (podrobnosti o zkoušce - § 5 - § 10),
- náležitosti přihlášky ke zkoušce (§ 3),
- rozsah výcviku čekatele a strážníka (příloha č. 2),
- náležitosti protokolu o zkoušce (§ 10),
- vzor průkazu obecní policie (§ 12),

- vzor odznaku obecní policie (§ 13),
- jednotné prvky stejnokroje strážníků, označení motorových vozidel a dalších dopravních prostředků obecní policie (§ 14 až § 16),
- rozsah statistických údajů, které obec na požádání poskytuje Ministerstvu vnitra a způsob jejich poskytování (§ 17).

Vzory příslušných formulářů, další informace, stanoviska a podklady pro oblast obecní policie, včetně nových zkušebních otázek, jsou zveřejněny na internetových stránkách Ministerstva vnitra <http://www.mvcr.cz> (O nás/Bezpečnost a prevence/Obecní policie).